

Välkommen till
Nyhetsbrev nr 20 - 2020
från Kalle Eriksson

Bröllop och "lycklig återkomst" finansierade skolan då.

Redan före riksdagsbeslutet 1842, som innebar, att alla socknar skulle anordna skola, fanns det en viss skolverksamhet i Bjäre.

Hur finansierade man undervisningen då?

Ett av svaren hittar vi i ett reglemente för W. Karups Wexelundervisningsskola, daterat 21 oktober 1837.

"För att icke belasta socknen med för många utgifter för skolans vidmakthållande, bör en fond bildas för vissa utgifter. Vid skeende hemmansköp betalas till skolkassan 8 shilling Rgs för hvarje 1 000 daler, samt vid hemmansklyvning af egaren 4Rdr Rgs. Vid vigsel af åbo 1 Rd, af torpare eller dräng 24 shilling Rgs hvarjämte bröllops ?....

Bör af värden avkrävas frivillig gåva genom sammankomst.

Vid lycklig återkomst från sjöresor: 24 shilling Rgs och vid bouppteckningar ½ procent af behållningen.

Hvarje nyårsdag offer på altaret.

1. Det var dock svårt att få alla att fullfölja sina förpliktelser. I maj 1870 instämde t.ex. ett par åbor för att de vid företagen bouppteckningen underlätit att betala den fastställda avgiften till V. Karups skolkassa”.

Alla människans aktiviteter är påverkade

av den tid de lever i. Det gäller t.o.m barnens lekar.

För att få en bred bild av barns lekar vid början av 1900-talet formade vi i årsboken Bjärebygden ett uttåg i alla bjärebor.

Uppgiften var att skildra den tidens lekar och den tidens skola - sett ur elevens perspektiv.

Vi fick in många fina berättelser.

Här är en:

”Vackra dagar med körsbärs- och äppelblom, då lekte vi barn 30-åriga kriget.

Varannan gång fick man tillhöra den svenska armen, varannan gång motståndaren.

Jag fick dock aldrig vara Gustav II Adolf eller general Torstensson. De rollerna lade min bröder beslag på.

Vår ammunition var vatten, som sprutades eller hällades på fienden. När slaget var över fick vi stanna ute i solskenet till vi blev torra.

Så berättade en bjärebo-

en elev, som hade gått i Öllövs skola, om en skolutflykt:

”Strax för examen hade vi en utfärd, målet var Vasalte Hallar, ett par kilometer från Öllöv. Först gick vi till Gerda i boen. Där köpte vi wienerfläta och hallonlemonad, som vi skulle festa på.

Vi gick två och två och sjöng ”långt bort i skogen”.

Framme vid Vasalt började vi leka. Vi slog kullerbytta och åkte nedför stenhällarna. Utfärden kostade 50 öre”

Fundera en stund över berättelsen.

Skriv dina kommentarer och skicka till mig.

Jag hade också uppmanat äldre bjärebor att ge en glimt från skolarbetet på den tiden, dvs början av 1900-talet.

Jag väljer en av många berättelser som kom:

”Första timmen hade vi alltid kristendom. Vi började med att sjunga ”Din klara sol...”

Sedan läste lärarinnan fader vår medan vi stod upp. Sedan följde bibelhistoria och lilla katekesen.

I bänken hade vi en griffeltavla. När man skrev fel, suddade man ut med en lase eller en hartass”.

Jag tycker att dessa små berättelser,

formulerade av dem som själva var med, ger mig en bättre inblick i den tidens skola än vad en akademisk avhandling skulle göra.

Vad tycker du?

Föreläsningen - en viktig del av kulturlivet.

I början av 1900-talet hade vi ett rikt kulturliv i Bjäre - liksom på andra håll i landet. Det var då studiecirkeln fann sin form. Den blev en utomordentlig möjlighet för dem som inte haft möjlighet att skaffa sig kunskaper om världen inom skolans ram - i läroverk exempelvis. Den situationen gällde ju större delen av befolkningen. Studiecirkeln hade också kvaliteter som gick långt utöver vad den reguljära skolan kunde erbjuda.

Deltagaren i studiecirkeln är inte elev . Han/hon är **deltagare**. Därmed medansvarig för cirkelns resultat. Deltagaren stimuleras till ett aktivt sökande och en aktiv medverkan i kretsen av cirkelkamrater. Det innebär att inte bara ta emot kunskaper utan att också dela med sig.

Här har Bjäre stolta traditioner.

1902 bildades i Båstad Sverige 2:a studiecirkel. Bara något år senare startades en cirkel i Torekov.

I båda fallen var det föreningar inom godtemplarrörelsen som var initiativtagare. Ett annat uttryck för den tidens rika kulturliv var bildandet av föreläsningföreningar. Även i denna verksamhet var det företrädare för nykterhetsrörelsen som var pådrivare.

Torekavs Föreläsningförening, som sedan flera år passerat sin 100-årsdag, lider inte av någon ålderdomssvagheter. Tvärtom. Det sjuder av aktivitet i föreningen .

Jag kan intyga detta, eftersom jag har förmånen att vara medlem i föreningen. Givetvis har verksamhetens form och innehåll förändrats - liksom allt annat i detta förändringens århundrade.

Kvar finns dock själv grunden - föreläsningen.

Det är ganska anmärkningsvärt, att i detta århundrade fyllt av förändringar, teknikutveckling mm., så har själva föreläsningen som form stått kvar som ett bevis för människors sökande efter kunskap om den värld vi lever i.

Ämnesvalen vid föreläsningarna har förstås anpassats till tiden med dess skiftningar.

När jag studerar föreningens historia

kan jag notera, att det skett en förändring i valet av föreläsare. Under de första åren var det oftast experter och kända personer som föreläste.

Några exempel från första året:

Rektor Nils Buhre: "London". Skioptikonbilder.

Dr P Rosenius: "Skåne och skåningarna".

Fil dr. Ingemar Ingers: "Nils Månsson i Skumparp. Ljusets bonde".

Mudikdir. A. Broberg. "Vår folkmusik": Violin.

Inträdesavgiften till föreläsningarna var vid den tiden 15 öre. Ville man lösa avgift för ett helt år, dvs två terminer, fick man plocka fram 1 kr.

En notering i programbladet för 1914 är värd att uppmärksamma:

"Dörrarna öppnas kl 4 e.m. och stängas kl. 4.30 e.m"

Det gällde alltså att inte komma för sent till föreläsningen....

Min boklåda

Boktitel	Pris	Reapris
Så blev Båstad tennis	225	60
Bilder av ett sekel i Bjäre	Slutsåld	
Vår bjärehistoria i bild	350	70
Bjärebör berättar om Bjäre	Slutsåld	
Strövtåg i Bjäres historia	350	70
Nära havet trivs jag bäst	350	

De böcker, som är slutsålda hos mig, kan ev. finnas som enstaka ex. i bokhandel - i Båstad, Ängelholm eller Laholm eller hos något av våra säljställen på Bjärehalvön.

Vänligen

Kalle Eriksson

Hallavaravägen 102, 269 91 Båstad

kalle@bjarenet.com

0431-365 332